

Plånboksröstning och sociala preferenser

JOHANNES MEYA, PANU POUTVAARA OCH ROBERT SCHWAGER

Johannes Meya är ekonomisk rådgivare vid Bundesnetzagentur.
jmeya@gwdg.de

Panu Poutvaara är professor i nationalekonomi vid Ludwig-Maximilians-Universität München och chef för ifo Center for International Comparisons and Migration Research.
poutvaara@ifo.de

Robert Schwager är professor i nationalekonomi vid Georg-August-Universität Göttingen.
rschwag@unigoettingen.de

Johannes Meya är medförfattare till denna artikel i egenskap av privatperson, resultaten är enbart författarnas ansvar och speglar inte på något sätt Bundesnetzagenturs ställning.

Översatt från engelska av Christina Lönnblad.

Utgångspunkten för ekonomisk teori rörande röstning är normalt att väljare maximerar sina egna materiella intressen. Men det finns ändå övertygande bevis om att människor även tenderar att bry sig om rättvisa och vad som är bra för andra människor. För att utvärdera betydelsen av plånboksröstning jämfört med sociala preferenser studerade vi omröstningar bland studenter angående huruvida man kollektivt skulle betala för obegränsad användning av en viss nyttighet, såsom t ex regionala tågresor. De flesta studenter röstade i enlighet med sina plånboksintressen och rapporterade att deras egna betalningsvilja var viktigare för valet hur de skulle rösta än andras betalningsvilja.

Plånboksröstning utgör utgångspunkten i inkomstomfördelningsmodeller som bygger på Meltzer och Richard (1981) och i teorin om probabilistisk röstning (Lindbeck och Weibull 1987, 1993; Dixit och Londregan 1996). Elinder m fl (2009, 2015) använde svenska valstudier för att beräkna i vilken utsträckning väljare reagerade på hur vallöften eller implementerad politik påverkade deras egna disponibla inkomst. Deras analys grundades på socialdemokratiska vallöften som hade en negativ effekt på föräldrar med små barn 1994 men gynnade samma grupp 1998. Då föräldrar med äldre barn tidigare hade röstat på samma sätt som föräldrar med små barn men inte påverkades av de föreslagna förändringarna, utgjorde de en idealisk kontrollgrupp. Båda dessa år reagerade väljarna på vallöften i enlighet med deras ekonomiska egenintressen. Detta tyder på att väljare är egennyttiga och framåtblickande. Det lämnar emellertid öppet i vilken utsträckning väljarna också kunde vara motiverade av intresse för rättvisa och intresse för vad som är bra för andra människor och vilken den relativa betydelsen är av egenintresse och sociala preferenser. I den här artikeln sammanfattar vi Meya m fl (2020) som studerar hur tyska studenter röstar. Meya m fl (2020) bidrar till denna litteratur genom att tillhandahålla den första analysen av röstning på individnivå i omröstningar genom att använda ett objektivi mått på ekonomiska fördelar och kostnader. Respondenterna tillfrågades även direkt hur de viktade egenintresse och andra studenters intressen.

Universitet Göttingen ordnar omröstningar bland studenterna om huruvida de gemensamt ska köpa biljetter till en enhetstaxa, s k terminsbiljetter. Priset på en terminsbiljett är väldigt attraktivt jämfört med kostnaden för individuellt köpta resor; men så fort en terminsbiljett accepteras i omröstningen blir det obligatoriskt för alla studenter att köpa den. Dessa omröstningar hålls normalt i januari varje år på campus och det är även

möjligt att poströsta. Om studenterna röstar för, ger dessa biljetter samtliga studenter rätt till obegränsad tillgång till att använda en resurs, såsom kollektivtrafik, eller kulturutbud. Eftersom det blir obligatoriskt för alla studenter att köpa terminsbiljetten om majoriteten röstar för detta så delar dessa biljetter väsentliga egenskaper med skattefinansierade offentliga projekt eller lokalt kollektiva nyttigheter.

Vi genomförde två undersökningar avseende individuella röstningsbeslut och motiven bakom dessa. En fördel med att undersöka dessa omröstningar är att de rör offentliga policybeslut som är enkla att förstå. I vår miljö visste väljarna exakt vad en biljett skulle kosta och fördelarna var tydligt definierade. Om omröstningen däremot exempelvis hade involverat ett stort infrastrukturprojekt hade kostnaderna och nyttan varit mer omfattande och osäkra. Olikheter i röstningsbeslut kan då också spegla olika subjektiva förväntningar och olikheter i attityder till risk.

Vi skiljer mellan plånboksröstning och sociala preferenser. Plånboksröstning syftar på röstning i enlighet med egna ekonomiska intressen. Aktörer med sociala preferenser vill påverka utfallet av omröstningen, t ex därför att de har altruistiska eller paternalistiska känslor gentemot andra samhällsmedlemmar, eller därför att de bryr sig om den gemensamma nyttan.¹

1. Institutionell bakgrund och data

Institutionell bakgrund

Vi analyserar röstning om terminsbiljetter på regionalståg, lokalbussar och kulturutbud. Tågbiljetten infördes 2004 och till 2010 så omfattade den, med endast mindre förändringar, alla de spår som avbildas i figur 1 och som har flera operatörer. Omröstningen 2010 föregicks emellertid av klagomål från studentrepresentanterna angående det pris som Deutsche Bahn tog ut för sin del av spåren. Som en följd av detta delas biljetten upp i två. Den första biljetten omfattade erbjudandet från två andra bolag och kallas för om nu för MetroCan biljett (spår avbildade så som heldragna mörkgrå linjer i figur 1) och godkändes i januari 2010. Den andra biljetten omfattade de spår som Deutsche Bahn och två mindre bolag svarade för (grå streckade linjer i figur 1), som tillsammans hänvisas till som Bahn. Efter vissa ytterligare förhandlingar hölls en omröstning om Bahn-biljetten i maj 2010. Biljetten kostade 42,24 euro per termin. Ungefär 25 procent av de 22 800 studenter som var inskrivna vid denna tidpunkt deltog i omröstningen och 77 procent av dessa röstade ja.

Kulturbiljetten erbjuder fritt eller mycket rabatterat inträde till teatrar, museer och konserter. Den lokala bussbiljetten skulle ha varit en nyhet 2013

¹ I Meya m fl (2020) inkluderade vi även expressiv röstning. Expressiva väljare drar nytta av själva handlingen att rösta i enlighet med vad de anser vara socialt bra eller moraliskt rättvist, oavsett om deras röst påverkar själva utfallet. Eftersom våra empiriska resultat utesluter rent expressiv röstning förenklar vi analysen i denna artikel genom att inte särskilja expressiv röstning från sociala preferenser.

och erbjöd obegränsade resor. I omröstningen 2013 uppgick priserna per termin till 8,55 euro för kulturbiljetten, 25,8 euro för bussbiljetten och 95,04 euro för tågbiljetten som omfattade alla linjer avbildade i figur 1. Ungefär 36 procent av nästan 25 600 studenter deltog i varje omröstning. Medan kulturbiljetten precis godkändes med 53 procent som röstade för, så gick bussbiljetten inte igenom med enbart 46 procent stöd. En övervägande majoritet om 82 procent röstade för tågbiljetten.

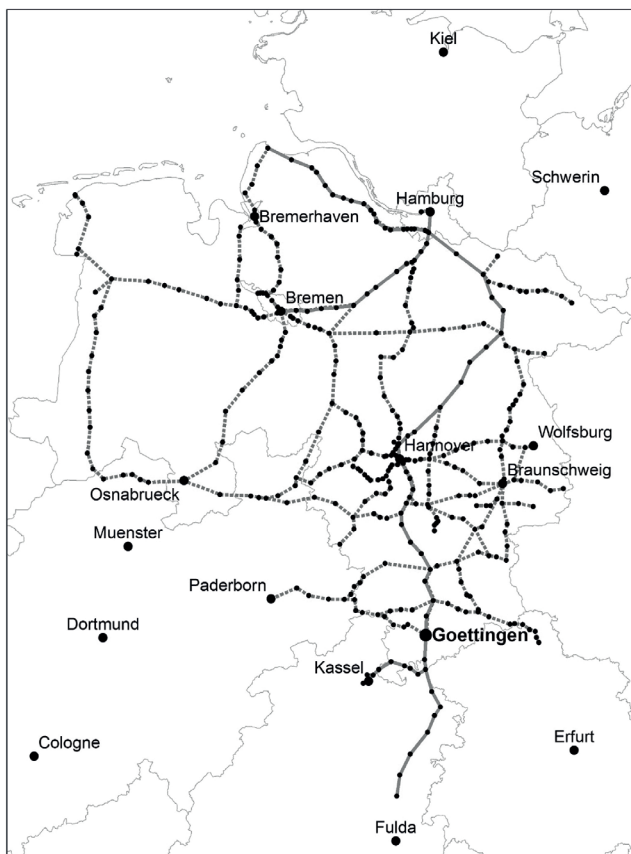
Dataset I

Dataset I hänvisar till omröstningen om biljetten för Bahn spåren (se figur 1) i maj 2010. Detta dataset samlades in i en anonym onlineundersökning. Till skillnad från vallokalsundersökningar gör denna metod det möjligt att inkludera dem som inte röstar. Detta dataset består av 1 189 studenter av vilka 828 deltog i omröstningen. Medan detta visar på en överrepresentation av röstande i vårt urval gör dessa data, samtidigt, det möjligt för oss att grunda vår analys på nästan en sjättedel av alla röstande. Inom urvalet är andelen ja-röster 68 procent och sålunda mindre än andelen ja-röster bland väljarkåren.

Nyckelvariabeln i detta dataset är de individuella besparingar som varje student gör. Vi skapade ett objektvt mått på det sparande som är förenat med Bahn-biljetten genom att kombinera antalet resor för att besöka respondentens föräldrar genom att använda denna biljett under föregående år med priset som skulle ha betalats utan biljetten. Vi fokuserade på resor till föräldrar eftersom det är den vanligaste resa studenter gör. Dessutom, eftersom föräldrarnas boendeort är exogen är möjligheten att använda biljetterna för dessa resor att betrakta som slumpartat tilldelad. Slutligen kan de två stora städerna nära Göttingen, dvs Hannover och Kassel, som kan vara attraktiva som fritidsdestinationer, nås genom att använda MetroCan biljetten (figur 1). Sparandeariabeln uppvisar en stor variation och sträcker sig från 0 to 3 800 euro. Då studenterna även kan använda biljetten för andra resor kompletterade vi sparandemåttet genom att fråga huruvida respondenten besökte andra personer än sina föräldrar genom att använda biljetten (binärt kodad).

Vi mätte sociala preferenser genom binära variabler som är härledda från enkätsvar. Två variabler som beskriver huruvida en student var altruistisk i den meningen att denne beaktade nytta för andra i sitt röstningsbeslut och i så fall, om denne trodde att studenter i genomsnitt vann, eller förlorade, på att ha biljetten är centralt för analysen av detta dataset. Om studenten inte röstade grundas denna variabel på en motsvarande fråga om ett hypotetiskt röstningsbeslut. 13 procent av väljarna var altruister som trodde att andra studenter i genomsnitt förlorade på biljetten och 33 procent var altruister som trodde att andra studenter i genomsnitt tjänade på biljetten.

Frågeformuläret gjorde det också möjligt för studenterna att skriva in fritext avseende de främsta orsakerna till att rösta för eller emot biljetten. Baserat på innehållsanalys så härledde vi två variabler som vi använder i

Figur 1
Karta

Anm: De spår som täcks av biljetter för Bahn (streckade linjer) och MetroCan (mörkgrå heldragna linjer). De ljusgrå heldragna linjerna är delstatsgränser.

Källa: Meya m fl (2020).

vår artikel. Den första punkten, *fritid/arbete*, kompletterar vårt mått på privatekonomiska fördelar. Den fångar huruvida studenten nämnde andra fritidsaktiviteter än att besöka personer, så som att utforska regionen, eller arbetsrelaterad användning. Den andra punkten som kommer ifrån innehållsanalys är protest: vissa studenter uttryckte sin ovilja att acceptera biljettpriset eller fruktade att om man accepterade villkoren så skulle det främja framtida prishöjningar. Bland väljarna är de andelar av studenterna som hänvisar till *fritid/arbete* och *protest* ungefär 6 respektive 24 procent. Vidare innehåller detta dataset information om kön, det parti som studenten röstade på i parlamentsvalet 2009 och huruvida studenten är förstaårsstudent.

Dataset II

Dataset II innefattar de omröstningar om alla tre biljetterna som ägde rum i januari 2013 och samlades in genom att använda vallokalsundersökningar. Det består av 1 334 observationer som motsvarar en sjundedel av alla röster. Inom vårt urval är andelen ja-röster för alla tre biljetterna aningen högre än

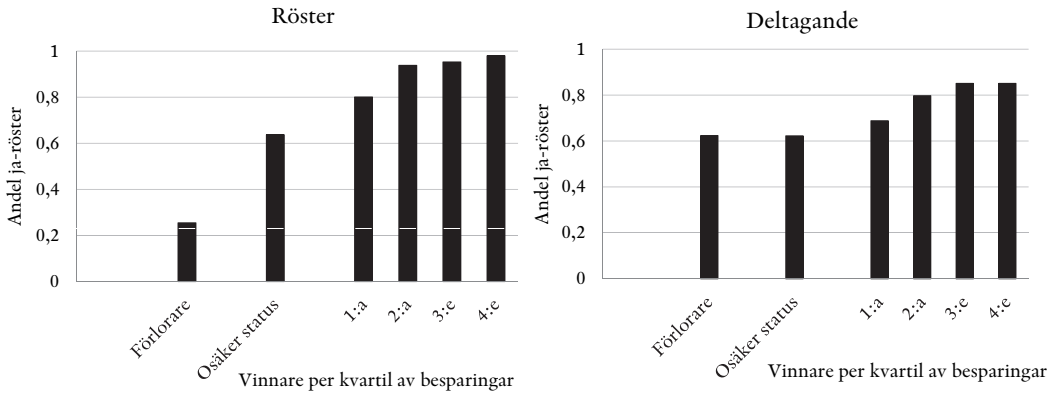
respektive totala andelar. Studenterna i datasetet skulle med knapp marginal ha godkänt bussbiljetten, som med knapp marginal missade 50-procents tröskeln för godkännande i omröstningen. Privatekonomiska fördelar mäts med kategorivariabler avseende användningens intensitet. Vidare tillfrågades studenterna om de skulle köpa biljetten själva om den avlogs i omröstningen men fanns tillgänglig till samma pris på individbasis. För var och en av de tre biljetterna tillfrågades studenterna om de ansåg andra studenters besparingar vara viktiga för hur de röstade. Vidare frågade vi om andra sociala motiv, så som miljöaspekter när det gäller tågbiljetten eller att stärka lokala transporter eller det lokala kulturlivet när det gäller buss respektive kulturbiljetterna eller ett paternalistiskt intresse att andra studenter ska delta oftare i kulturevenemang. Ytterligare variabler inkluderade kön, vilka ämnen man studerar, om man är förstaårsstudent och politiska (parti) preferenser.

2. Röstning

Den vänstra rutan i figur 2 visar andelarna ja-röster för olika grupper av studenter i dataset I, definierade i enlighet med den ekonomiska vinst de erhöll genom Bahn-biljetten. Den första stapeln som kallas *förlorare* avser dem för vilka besparingarna vid besök hos föräldrarna var lägre än biljettpriset och som inte nämnde några andra resor. De fyra sista staplarna avser kvartilerna av besparingarna bland *vinnarna*, definierade som dem för vilka besparingarna vid besök hos föräldrarna överstiger biljettpriset. Mellankategorin består av studenter för vilka besparingarna av att besöka föräldrarna var lägre än priset på biljetten men som även nämnde att de även gör andra resor och som därför inte tydligt kan klassificeras som vinnare eller förlorare i ekonomiska termer. Totalt röstade 92 procent av vinnarna för biljetten och 75 procent av förlorarna emot. Bland vinnarna ökade andelen ja-röster från 80 procent i första kvartilen till 98 procent i den sista.

Den högra rutan i figur 2 visar hur privatekonomiska fördelar är korrelerade med beslutet om man röstar. De som förlorar på biljetten och de i mittenkategorin, som inte kunde klassificeras i enlighet med sin ekonomiska vinst, var de som var minst sannolika att rösta. Bland vinnarna ökade valdeltagandet monotont i vinsten av Bahn-biljetten. Sålunda var de ekonomiska övervägandena också korrelerade med beslutet att delta, även om sambandet var mindre tydligt än i beslutet om hur man ska rösta.

Vi analyserade också i vilken utsträckning enbart sociala preferenser skulle kunna förklara röstning. I det syftet analyserade vi stödet för biljetten i tre grupper. Ur perspektivet med sociala preferenser borde stödet för biljetten vara lägst bland dem som anger att de är altruister och anser att andra studenter i genomsnitt förlorar på biljetten och högst bland dem som är altruister och förväntar sig att andra studenter i genomsnitt vinner på biljetten. Sociala preferenser borde inte spela någon stor roll för studenter som inte är altruister, i den meningen att de anger att den genomsnittliga

Figur 2
Besparingar, andel ja-röster och valdeltagande i dataset I

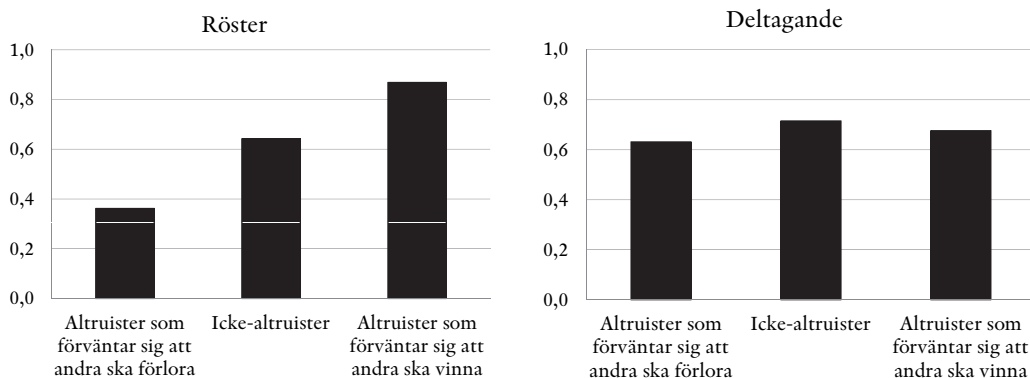
Anm: Förlorarnas vinster täcker inte biljettpriset och de använder varken biljetten för att besöka andra människor eller nämner användning för fritid/arbete. I den andra gruppen benämnd "Osäker status" går det inte att avgöra om vinsterna täcker biljettpriset. De fyra sista staplarna avser respondenter vars besparingar överstiger biljettpriset.

Källa: Meya m fl (2020).

priströskeln för alla studenter, definierad som det maxpris upp till vilket de skulle ha varit villiga att rösta för biljetten, inte är viktigt för deras beslut.

Den vänstra rutan i figur 3 visar att andelen röster för Bahn-biljetten ökade från 36 procent bland studenter som är altruister och anser att andra studenter skulle förlora på biljetten till 64 procent bland icke-altruister och 87 procent bland studenter som är altruister och tror att andra studenter skulle vinna på biljetten. Jämfört med figur 2 ser man att variationen i andelen ja-röster som kan förklaras av privatekonomiska fördelar är starkare än den som kan förklaras av altruism. Så som visas i den högra rutan i figur 3 skiljer sig inte deltagarandelarna särskilt mycket mellan dessa tre grupper. Sålunda, medan de privatekonomiska fördelarna förutspår valdeltagande, är effekterna av altruism små. Vidare så är valdeltagandet marginellt högre bland dem som inte rapporterar altruistiska motiveringar än bland dem som gör det.

I vår första undersökning frågade vi även respondenterna hur de viktade (eller skulle ha viktat i fallet med de som inte röstar) sin egen priströskel och den genomsnittliga priströskeln för alla studenter i sitt beslut. Tabell 1 visar att 84 procent av dem som röstar och 77 procent av dem som inte röstar lägger mer vikt vid sin egen nytta, 11 procent respektive 12 procent viktade båda trösklarna lika och endast 5 procent av dem som röstade och 11 procent av dem som inte röstade tillskrev fördelarna för andra studenter större betydelse. Detta tyder på att plånboksröstning är viktigare än sociala preferenser, även baserat på de röstades egenreflektion. Om något kunde man förvänta sig att människor hellre skulle betona sociala preferenser om de tillfrågades hur de viktade egenintresse och sociala preferenser, vilket tyder på att det är osannolikt att våra mått övervärderar betydelsen av plånboksröstning.

Figur 3 Altruism, andelen ja-röster och valdeltagande i dataset I *Ann:* Icke altruister är individer som säger att den genomsnittliga priströskeln för alla studenter, definierad som det maxpris upp till vilket de skulle ha varit villiga att rösta för biljetten, inte är viktigt för deras beslut. *Källa:* Meya m fl (2020).

Tabell 1
Betydelsen av egen kontra andra studenters priströsklar i dataset 1

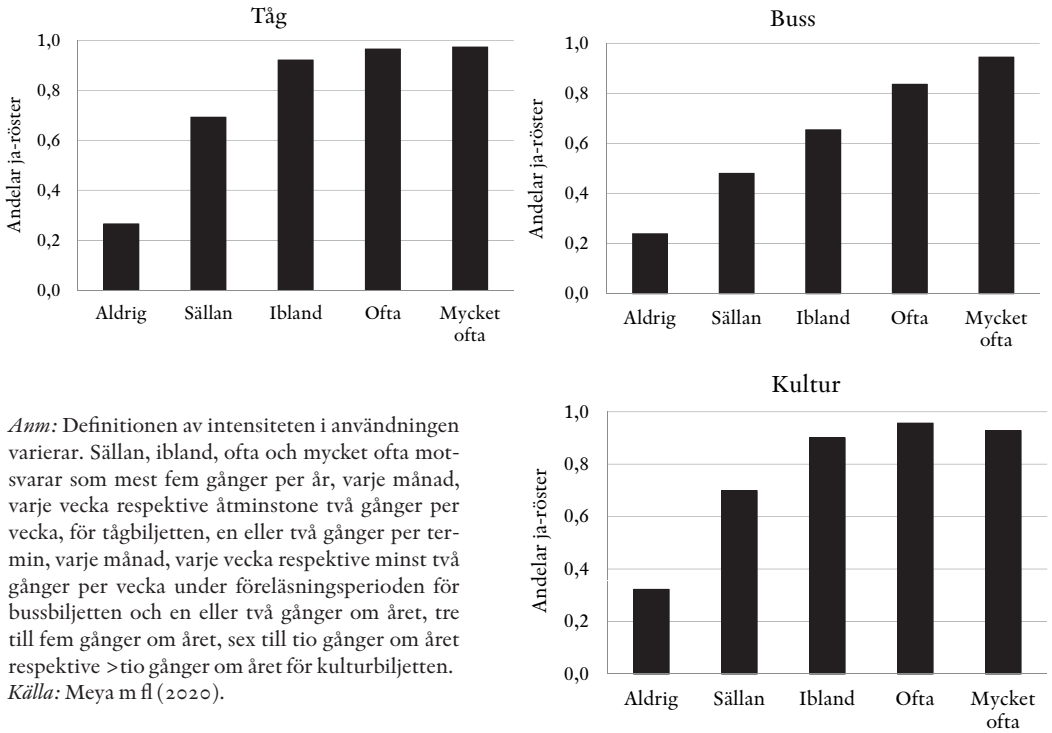
	Röstande (Procent)	Icke röstande (Procent)
Viktning av priströsklar		
Enbart egen priströskel	52,9	47,1
Starkare vikt vid egen priströskel	31,5	30,0
Båda är lika starka	10,8	11,8
Starkare vikt vid andras priströsklar	3,6	8,5
Endast andras priströsklar	1,2	2,6
Observationer	758	340

Ann: Svar på frågan om hur studenter viktade (skulle ha viktat) sin egen priströskel och den genomsnittliga förväntade priströskeln för alla studenter i sitt röstningsbeslut om Bahn-biljetten. Procentsatserna hänvisar till antalet röstande (icke-röstande) som gav ett svar och inte bockade för "inget svar".

Källa: Meya m fl (2020).

Plånboksröstningens betydelse är i linje med vad Elinder m fl (2009, 2015) fann: väljare med små barn reagerade mycket mer på vallöften som påverkade dem än föräldrar med något äldre barn som inte längre påverkades personligen. Våra resultat är också i linje med Carlsson och Johansson-Stenmans (2010) resultat att svenska väljare svarade i en enkät att såväl de själva som andra människor röstar som de gör både på grund av egenintresse och på grund av ideologisk övertygelse.

För dataset II visar figur 4 andelen ja-röster beroende på hur intensivt väljaren använde tjänsten som var föremål för omröstningen. För varje biljett röstade mer än 90 procent av dem som använde tjänsten ofta för, med-

Ann: Definitionen av intensiteten i användningen varierar. Sällan, ibland, ofta och mycket ofta motsvarar som mest fem gånger per år, varje månad, varje vecka respektive åtminstone två gånger per vecka, för tågbiljetten, en eller två gånger per termin, varje månad, varje vecka respektive minst två gånger per vecka under föreläsningsperioden för bussbiljetten och en eller två gånger om året, tre till fem gånger om året, sex till tio gånger om året respektive >tio gånger om året för kulturbiljetten.

Källa: Meya m fl (2020).

Figur 4
Intensitet i användningen och ja-röster i dataset II

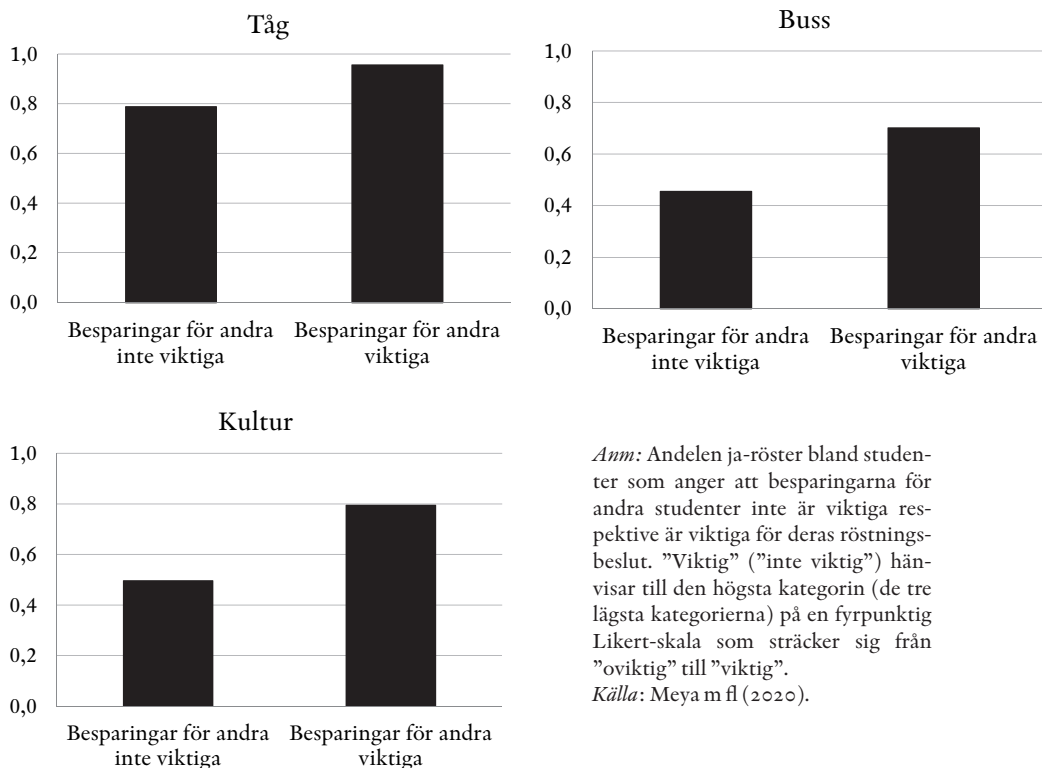
an andelen ja-röster varierar mellan 24 och 32 procent för dem som aldrig använde tjänsten.

Vi analyserade även i vilken utsträckning det faktum att man bryr sig om andra studenters besparingar förutspådde röstningen i 2013 års omröstning. Figur 5 visar att stödet för biljetten är 17 (tåg), 25 (buss) eller 30 (kultur) procentenheter högre bland dem som anser att besparingar för andra studenter är viktiga för deras röstningsbeslut än bland dem som inte gör det. Även om dessa skillnader är avsevärda, är de mycket mindre än effekterna av egen användning i figur 4.

Alla röster förklaras inte av privatekonomiska fördelar. Detta kan man se i tabell 2 där vi relaterar röstningsbeslut i dataset II till de svar som gavs på frågan huruvida respondenter skulle ha köpt biljetten individuellt om den avlogs i omröstningen men var tillgänglig för individuellt köp till samma pris. I linje med plånboksröstning, skulle 93 procent till 96 procent av dem som röstade emot en terminsbiljett också avstå från möjligheten att köpa den privat men anmärkningsvärt nog skulle 23 procent till 27 procent av dem som röstade för en biljett inte vara villiga att köpa den privat till samma pris.

Vi antar att sociala preferenser kan förklara största delen av de röster som inte är i linje med plånboksröstning. I själva verket, så som vi rapporterar i Meya m fl (2020), i dataset I ansåg majoriteten av de förlorare som

Figur 5

Betydelsen av besparingar för andra och ja-röster i dataset II

röstade för Bahn-biljetten att andra studenter vann på den och rapporterade att de brydde sig om denna vinst. Bland de vinnare som röstade emot biljetten ansåg en klar majoritet antingen att andra studenter skulle förlora på biljetten eller nämnde protestmotiv. På samma sätt fann vi i dataset II att mer än 90 procent av dem som röstade för en sådan biljett, trots att de inte skulle vara villiga att köpa den privat, hävdade åtminstone ett socialt motiv.

Figur 6 sammanfattar våra rön. Vi fortsätter genom att först använda privatekonomiska fördelar för att förklara hur en person röstar och därefter sociala preferenser eftersom våra respondenter rapporterade att de främst röstade baserat på sin egen priströskel och enbart en liten minoritet brydde sig lika mycket eller mer om andra studenter genomsnittströskel, så som visas i tabell 1. Figuren visar att mellan 77 och 87 procent av alla röster kan förklaras enbart med plånboksröstning. I dataset I motsvarar detta att förlorare röstar emot biljetten och att vinnare röstar för biljetten, om man bortser från mellankategorin. Notera att den 87 procentiga andelen av rösterna som kan förklaras genom plånboksröstning är nästan densamma som andelen respondenter som förkunnade att de enbart eller till största delen brydde sig om sin egen prisbesparing i tabell 1. I dataset II förklaras en röst med privatekonomiska överväganden om respondenten röstar för en biljett om och endast om denne skulle köpa den privat till det debiterade priset.

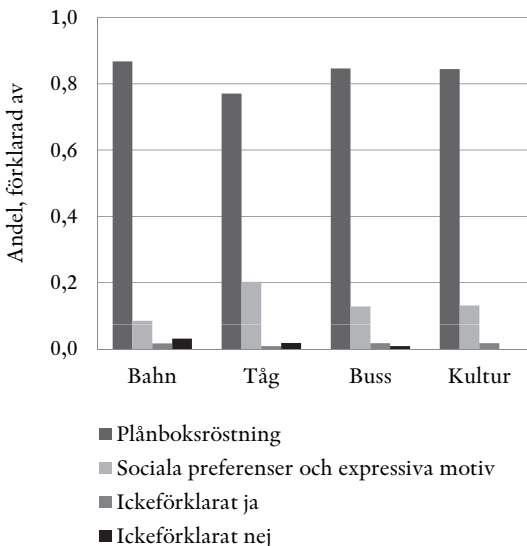
	Tågbiljett (1 180 svar)		Bussbiljett (1 194 svar)		Kulturbiljett (1 188 svar)			
	Nej-röst	Ja-röst	Nej-röst	Ja-röst	Nej-röst	Ja-röst		
Skulle inte köpa	13,4%	21,7%	Skulle inte köpa	47,9%	13,4%	Skulle inte köpa	43,7%	12,4%
Skulle köpa	0,9%	64,0%	Skulle köpa	1,8%	36,9%	Skulle köpa	2,3%	41,7%

Tabell 2

Röstning och hypotetiska beslut om privata inköp i dataset II

Nästan alla röster som inte kan förklaras på detta sätt kan förklaras med sociala preferenser eller expressiva motiv, vilket lämnar oss med mindre än fem procent oförklarade röster för varje omröstning.

I Meya m fl (2020) visar vi att slutsatserna även stöds av regressionsanalys. Vi inkluderade även politiska preferenser i robusthetsanalyserna (i båda dataseten) och studieområde (i dataset II) i regressionskvationen. Medan de som stöder vänsterpartier och studenter inom humaniora eller samhällsvetenskaper mer sannolikt röstade för kulturbiljetten, har dessa variabler på det hela taget enbart en mindre effekt på röstningsbeslutet. Variablernas koefficienter som mäter ekonomiska fördelar och sociala preferenser eller expressiva motiv förblir stabila när dessa variabler inkluderas. Ju mer en student tjänar på en biljett i ekonomiska termer, desto mer sannolikt är det att han eller hon röstar för denna. Det är mer sannolikt att studenter som finner att något socialt motiv är viktigt röstar på ett sätt som främjar detta. Regressionsanalys bekräftar även att deltagandet ökar med den privatekonomiska vinningen, i linje med teorin om instrumentell röstning.

Figur 6

Förklaring av röster i dataset I och II

Källa: Meya m fl (2020).

5. Slutsatser

Våra resultat överensstämmer med teorier om att ekonomiska intressen är den huvudsakliga drivkraften för såväl valdeltagande som röstningsbeslut. Detta är också i linje med angivna preferenser, med 84 procent av dem som röstar och 77 procent av dem som inte röstar som säger att de lägger mer vikt vid sin egen nytta än vid andra studenters besparingar. Vi fann emellertid att utöver denna plånboksröstning är sociala motiv så som kostnaderna och nyttan för andra studenter eller viljan att stödja lokala kommunala kommunikationsmedel eller kulturlivet också viktiga och ibland även avgörande för utfallet i omröstningen.

Vår kontext kan beskrivas som ett laboratorium för direkt demokrati. Precis som i ett laboratorium så stod de röstande inför ett tydligt definierat beslut och hade mycket bra information om de individuella kostnaderna och nyttan som är förenad med båda utfallen. Sålunda minimerades förvirrande influenser såsom asymmetrisk information. Samtidigt är det samhälle som respondenterna tillhör verkligt och de sociala banden mellan deltagarna är oberoende av forskarna. Eftersom det beslut vi studerar har starka paralleller med beslut rörande lokal kollektiv nytta är våra resultat särskilt informativa för direkt demokrati på lokal nivå. Den relativa betydelsen av plånboksröstning och sociala motiv kan förväntas variera beroende på omständigheterna. Vi bjuder därför in andra forskare att testa prediktionerna i vår teori i andra sammanhang. Det skulle vara speciellt intressant att jämföra den relativa betydelsen av privatekonomiska fördelar och sociala preferenser mellan omröstningar som äger rum på olika beslutsnivåer.

REFERENSER

Carlsson, F och O Johansson-Stenman (2010), "Why Do You Vote and Vote as You Do?", *Kyklos*, vol 63, s 495–516.

Dixit, A och J Londregan (1996), "The Determinants of Success of Special Interests in Redistributive Politics", *Journal of Politics*, vol 58, s 1132–1155.

Elinder, M, H Jordahl och P Poutvaara (2009), "Själviska och framåtblickande väljare – hur många röster köpte maxtaxan i barnomsorgen?", *Ekonomisk Debatt*, årg 37, nr 2, s 6–12.

Elinder, M, H Jordahl och P Poutvaara (2015) "Promises, Policies and Pocketbook Voting", *European Economic Review*, vol 75, s 177–194.

Lindbeck, A och J W Weibull (1987), "Balanced-budget Redistribution as the Outcome of Political Competition", *Public Choice*, vol 52, s 273–297.

Lindbeck, A och J W Weibull 1993, "A Model of Political Equilibrium in a Representative Democracy", *Journal of Public Economics*, vol 51, s 195–209.

Meltzer, A H och S F Richard (1981), "A Rational Theory of the Size of Government", *Journal of Political Economy*, vol 89, s 914–927.

Meya, J, P Poutvaara och R Schwager (2020), "Pocketbook Voting, Social Preferences, and Expressive Motives in Referenda", *Journal of Economic Behavior and Organization*, vol 175, s 1185–205.